

TAG UG/Uwch

0980/51

S16-0980-51

MATHEMATEG – M1

Mecaneg

A.M. DYDD MAWRTH, 21 Mehefin 2016

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Cymerwch g fel 9.8 ms^{-2} .

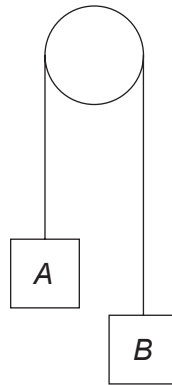
Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

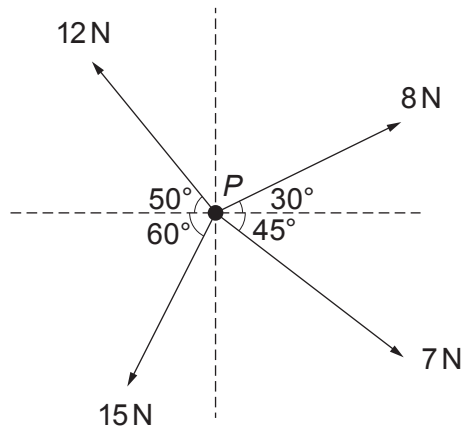
Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Mae liff, sy'n cychwyn o ddisymudedd (*rest*), yn disgyn gyda chyflymiad unffurf 3.2 ms^{-2} hyd nes ei fod yn cyrraedd buanedd 12 ms^{-1} . Yna mae'n teithio ar fuanedd cyson 12 ms^{-1} am amser byr, ac yna daw i ddisymudedd gydag arafiad unffurf 2.4 ms^{-2} . Mae person sydd â màs 65 kg yn sefyll yn y liff. Cyfrifwch beth yw maint adwaith llawr y liff ar y person yn ystod pob un o dri cham y mudiant. [5]
2. Mae'r diagram yn dangos dau wrthrych, *A* a *B*, sydd â màs 2 kg a 5 kg yn ôl eu trefn, wedi'u cysylltu â llinyn ysgafn anestynadwy, sy'n mynd dros bwli sefydlog llyfn. I ddechrau, mae'r gwrthrychau'n cael eu dal yn ddisymud gyda'r llinyn yn dynn. Yna mae'r system yn cael ei rhyddhau.

- (a) Darganfyddwch faint cyflymiad *A* a'r tensiwn yn y llinyn. [7]
- (b) Cyn i'r gwrthrych *A* gyrraedd y pwli, a 2 eiliad ar ôl i'r system gael ei rhyddhau, mae'r llinyn yn torri.
- (i) Darganfyddwch fuanedd *A* pan mae'r llinyn yn torri.
- (ii) O wybod nad yw *A* yn cyrraedd y pwli yn y mudiad dilynol, a bod *A* 18.9 m uwchben y llawr pan mae'r llinyn yn torri, darganfyddwch yr amser mae'n ei gymryd i *A* gyrraedd y llawr. [6]
3. Mae dau sffêr, *A* a *B*, sydd â radiysau hafal, yn gorwedd yn ddisymud ar arwyneb llorweddol llyfn. Mae gan sffêr *A* fàs 3 kg ac mae gan sffêr *B* fàs 11 kg . Mae ergyd $I \text{ N s}$ yn cael ei rhoi ar sffêr *A* fel ei fod yn symud â buanedd 4 ms^{-1} tuag at sffêr *B* ac yn gwrthdaro yn uniongyrchol ag ef. Y cyfernod adfer rhwng y sfferau yw $\frac{1}{4}$.
- (a) Darganfyddwch werth I . [1]
- (b) Darganfyddwch fuanedd *A* a buanedd *B* ar ôl y gwrthdrawiad. [7]
- (c) Ar ôl y gwrthdrawiad cyntaf, mae sffêr *B* yn gwrthdaro â wal, sy'n berpendicwlar i'w gyfeiriad mudiant. Mae'n adlamu (*rebounds*) â buanedd $\frac{6}{7} \text{ ms}^{-1}$. Darganfyddwch y cyfernod adfer rhwng sffêr *B* a'r wal. [2]

4. Mae dyn yn gyrru car ar hyd ffordd syth. Wrth iddo fynd heibio i'r pwynt *A*, mae'r car yn teithio ar fuanedd cyson 30 ms^{-1} . Mae e'n parhau ar fuanedd 30 ms^{-1} am 5 munud hyd nes ei fod yn dod at ardal adeiledig (*built-up*), a phryd hynny, mae'n gwneud i'r car arafu ar gyfradd gyson am 20 eiliad hyd nes bod y car yn arafu i fuanedd 16 ms^{-1} . Wrth gyrraedd buanedd 16 ms^{-1} , mae e'n gweld pen y daith, pwynt *B*, ac mae'n gwneud i'r car arafu ar gyfradd gyson am 8 s hyd nes bod y car yn stopio yn *B*.
- (a) Brasluniwch graff cyflymder-amser ar gyfer y daith rhwng *A* a *B*. [4]
- (b) Darganfyddwch y pellter rhwng *A* a *B*. [4]
5. Mae'r diagram yn dangos pedwar grym llorweddol o faint 12 N, 8 N, 7 N a 15 N yn gweithredu ar ronyn *P* sydd â màs 4 kg. Mae'r cyfeiriadau fel sydd i'w gweld yn y diagram.

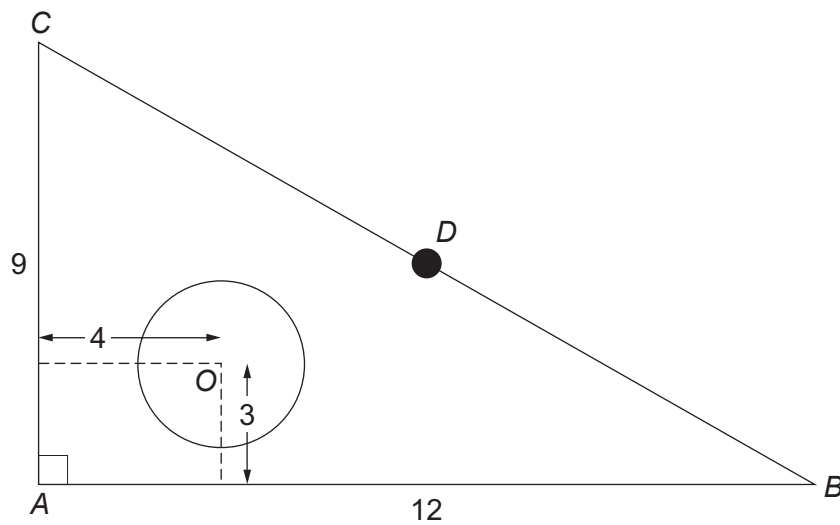

Cyfrifwch faint cydeffaith y grymoedd, gan roi eich ateb yn gywir i un lle degol, a darganfyddwch faint cyflymiad *P*. [7]

6. Mae rhoden unffurf *AB* â màs 8 kg a hyd 6 m. Mae'n cael ei chynnal yn llorweddol mewn cydbwysedd gan ddau llyn ysgafn fertigol sydd ynghlwm wrth rhoden *AB* ar bwynt *C* a phwynt *D* ar y rhoden, lle mae $AC = 1.6 \text{ m}$ ac $AD = 4.8 \text{ m}$. Cyfrifwch y tensiwn yn y llinyn yn *C* a'r tensiwn yn y llinyn yn *D*. [7]
7. Mae sled, sydd â màs 12 kg, yn cael ei thynnu i fyny llethr garw (*rough slope*), sydd wedi'i goleddu ar ongl 20° i'r llorwedd, gan raff sydd wedi'i goleddu ar ongl 10° i'r llethr. Mae'r tensiwn yn y rhaff yn gyson ar 80 N. Y cyfernod ffrithiant rhwng y llethr a'r sled yw 0.2.
- (a) Cyfrifwch y grym ffrithiannol ar y sled. [4]
- (b) Darganfyddwch faint cyflymiad y sled. [4]

TROWCH DROSODD

8. Mae car yn teithio ar hyd ffordd syth ABC gyda chyflymiad unffurf $a \text{ ms}^{-2}$. Y pellter AC yw 460 m . Yr amser mae'r car yn ei gymryd i deithio o A i B yw 6 s a'r amser mae'n ei gymryd i deithio o B i C yw 14 s . Yn A buanedd y car yw $u \text{ ms}^{-1}$ ac yn B , buanedd y car yw 17 ms^{-1} . Darganfyddwch werth a a gwerth u . [7]
9. Mae'r diagram isod yn dangos lamina ABC sydd yn driongl ongl sgwâr â darn cylch radiws 2 cm wedi'i dynnu oddi yno. Mae canol O y darn cylch yn 4 cm o AC a 3 cm o AB . Mae'r lamina wedi'i wneud o ddefnydd unffurf. Mae gronyn D , sydd â màs dair gwaith cymaint â'r darn cylch sydd wedi'i dynnu oddi yno, ynghlwm wrth ganolbwynt BC . Mae'r dimensiynau, mewn cm , fel sydd i'w gweld yn y diagram.

Darganfyddwch bellteroedd craidd màs lamina ABC , gyda D ynghlwm, oddi wrth AC ac oddi wrth AB . Rhwch eich atebion yn gywir i ddau le degol. [10]

DIWEDD Y PAPUR